

Od textu k prekladu – odborná komunikácia a translácia v zrkadle času

Đuricová, Alena – Štefaňáková, Jana (eds.): *Od textu k prekladu XVII. 1. časť*. Praha: JTP 2023. 84 s. ISBN 978-80-7374-135-8.

Zuzana Gašová

Katedra jazykovedy a translatológie, Fakulta aplikovaných jazykov, Ekonomická univerzita v Bratislave

zuzana.gasova@euba.sk

Publikácia *Od textu k prekladu XVII (1. časť)*, ktorej editorkami sú Alena Đuricová a Jana Štefaňáková, je tradičnou formou výstupu dlhoročného, kontinuálneho radu konferencií *Odborná komunikácia v zjednotenej Európe*, ktoré bývajú už viac ako dvadsať rokov organizované na pôde Filozofickej fakulty Univerzity Mateja Bela v Banskej Bystrici. Keďže recenzovaná publikácia je zároveň tlačovým výstupom projektu *KEGA č. 022UMB-4/2021 Využitie informačných technológií ako inovatívny faktor interdisciplinárnej edukácie budúcich prekladateľov a právnikov*, nesú sa viaceré uverejnené príspevky zamerané na translatológiu (a jej prieniky s vybranými odbornými jazykmi) v duchu modernizácie vzdelávania. Výrazne zastúpená je aj perspektíva vplyvov internacionalizácie na smerovanie súčasnej translatológie, odrážajúc aktuálny spoločensko-politický kontext.

Príspevok Martiny Benčekovej z Fakulty politických vied a medzinárodných vzťahov Univerzity Mateja Bela predstavuje koncept kultúrnej inteligencie a prezentuje výsledky dotazníkového prieskumu, ktorého cieľom bolo zmapovať situáciu týkajúcu sa kultúrnej inteligencie v prostredí medzivládnych organizácií. Blanka Jenčíková z Univerzity Pavla Jozefa Šafárika v Košiciach analyzuje prostredníctvom svojho príspevku kompetencie posteditora. V popredí analýzy stojí didaktická perspektíva, ktorej dôležitosť sa odvíja od súčasnej situácie v translatológii, podmienenej skvalitňovaním úrovne strojového prekladu. Táto skutočnosť si však vyžaduje prikladať vyššiu pozornosť procesu posteditácie a mala by sa premietnuť aj do procesu moderného univerzitného vzdelávania. Autorský tím Olha Madyar a Ivana Slivková z Filozofickej fakulty Prešovskej univerzity v Prešove sa vyjadrujú k otázke transferu etnoreálií v slovensko-ukrajinskom kontexte. Poukazujú na úskalia prekladu bezekvivalentnej lexiky a predstavujú možné spôsoby ich transferu do cieľového jazyka, ktoré dokladajú konkrétnymi príkladmi z praxe. Jarmila Pátková z Právnickej fakulty Univerzity Komenského v Bratislave prezentuje výsledky svojho výskumu realizovaného na báze korpusovej analýzy, pričom pozornosť zameriava na verbo-nominálne kolokácie a slovesá v texte francúzskych právnych noriem. Na základe empirického výskumu sprostredkúva sémantický profil a pomenúvaciu funkciu doložených slovies. Lenka Poláková, pôsobiaca na Filozofickej fakulte Prešovskej univerzity v Prešove, predstavuje v komparatívnej podobe základné pojmy exekučného práva pre jazykový pár *slovenčina a nemčina*. Informácie zasadzuje do širšieho kontextu, ozrejmuje základné súvislosti spojené s exekučným konaním, resp. s exekučným právom ako takým. Autorka príspevku prepája pohľad na právne aspekty exekučného konania s translatologickým hľadiskom a čitateľovi tak dáva možnosť nadobudnúť ucelený obraz o predstavenej problematike. Jaroslav Stahl z Filozofickej fakulty Univerzity Komenského v Bratislave vo svojom príspevku poskytuje

zaujímavý pohľad na problematiku priečného tlmočenia na Slovensku. Predstavuje osobitosti tejto formy tlmočenia a prezentuje ju v kontexte premien tlmočníckeho trhu. Autorská dvojica Marketa Štefková a Michaela Záriecká z Filozofickej fakulty Univerzity Komenského v Bratislave čitateľovi ozrejmujú perspektívu profesionalizácie tlmočenia vo verejných službách na Slovensku. Autorky sa k problematike vyjadrujú v širšom kontexte, zahrňujúc aj výsledky prípadovej štúdie. Pozornosť pritom sústreďujú predovšetkým na dosah a vplyvy ukrajinskej krízy na tento typ tlmočenia. Barbora Vinczeová z Filozofickej fakulty Univerzity Mateja Bela v Banskej Bystrici obracia pozornosť na špecifiká prekladu terminologicky nasýtenej populárno-náučnej literatúry prostredníctvom komentovaného prekladu. V záverečnej časti príspevku sa pokúša navrhnúť model využiteľný pri preklade tohto typu literatúry, akcentujúc dôležitosť odbornej konzultácie. Aj záverečný príspevok autoriek Lenky Žitňanskej a Oľgy Wrede z Filozofickej fakulty Univerzity Konštantína Filozofa v Nitre sa nesie v znamení špecifik translácie. Autorky predstavujú osobitosti terminológie závetu v nemecko-slovenskom translačnom kontexte. Poukazujú na interkultúrny charakter skúmaného textového typu, čím odôvodňujú potrebu komparatívneho prístupu, a to nielen v rovine jazykovej, ale aj v rovine právnych systémov. Na takomto základe a prostredníctvom demonštrácie na konkrétnych príkladoch predstavujú primerané prekladateľské stratégie smerujúce k úspešnému prekladateľskému riešeniu.

Jednotlivé príspevky vytvárajú pestrú mozaiku pohľadov na problematiku translácie a predstavujú čitateľovi translačný proces z rozličných uhlov pohľadu. Možno tak konštatovať, že recenzovaná publikácia *Od textu k prekladu* aj tento rok ponúka odbornej verejnosti cenné postrehy z oblasti prekladu a tlmočenia, či už v kontexte vybraných odborných jazykov, alebo reflektujúc súčasnú spoločensko-politickú situáciu a moderné trendy v edukácii.